

Returadresse: Rødt Osterhaus' gate 27, 0183 Oslo

Arbeidsliv: **For et solidarisk pensjonssystem!**

Illustrasjon: Andrew Luján

Stemmerettsjubileet: **– Langt igjen til full likestilling**

Foto: Kommund- og regiondepartementet

Bokaktuelle Gerd-Liv Valla: **– På tide med arbeidstidsforkorting**

Foto: Fredrik Arff

LEDER:

“Rødt står sammen med fagbevegelsen i kravet om en egen likelønnsnett.” **BJØRNAR MOXNES, LEDER I RØDT**

ARBEIDSLIV:

“Arbeidslivet er fortsatt best tilpasset han. Det gir henne større behov for fravær.” **EBBA WERGELAND**

Bjørnar Moxnes
b.moxnes@roedt.no
Leder i Rødt

Ulikelønn

LEDER

I år har vi en ekstra god grunn til å markere kvinnedagen 8. mars. Det er 100 år siden kvinner fikk stemmerett på lik linje med menn. Det var sikkert noen som trodde at likestillinga dermed var sikret. Men først ved valget i 1971 kom kvinnerepresentasjonen i norske kommunestyre over 10 prosent, og fortsatt er kvinner underrepresentert i politikken og på andre viktige samfunnsområder.

Den største urettferdigheten er likevel de økonomiske forskjellene mellom kvinner og menn. Kvinner tjener samlet sett bare 60 prosent av det menn gjør, og timelønna deres er i snitt 85 prosent av menns timelønn. Kvinnedominerte yrker som omsorgsarbeidere, sekretærer eller vaskehjelpere er jevnt over dårligere betalt enn mannsdominerte yrker, og arbeidet sliter hardere på kroppen: Ingen yrkesgrupper blir oftere uføre enn de 320.000 som jobber innen helse og omsorg.

Ufrivillig deltid er skyld i omtrent halvparten av likelønnsproblemet. Kvinner som jobber ufrivillig deltid har ofte ikke nok lønn til å få boliglån. De får dårligere pensjon og blir mer avhengige av partneren sin, om de har en. Heltid vil derimot gi bedre kvalitet på velferdstjenestene. Det vil føre til at færre kvinner blir fattige og minstepensjonister.

Det finnes ingen god begrunnelse for hvorfor så mange kvinner bare får tilbud om å jobbe i små stillingsbrøker. Men når det kommer til kampen mot ufrivillig deltid, er de rødgrønne løftene like tallrike som løftebruddene. Vi må ta lovverket i bruk. Rødt vil lovfeste retten til fast ansettelse i den stillingsandelen man faktisk jobber, og rett til heltid.

I tillegg trenger vi solide likelønnstillegg. Rødt står sammen med fagbevegelsen i kravet om en egen likelønnsrett for å heve grunnløna i kvinnedominerte yrker i offentlig sektor. I privat sektor trenger vi en individuell lavlønnsgaranti. Alle vi som ønsker likelønn og rett til heltid har sterke motkrefter. NHO og staten gir ikke ved dørene.

Men 100 år etter at kvinner ble likestilt som samfunnsborgere i kraft av stemmeretten, er det tid for å bli likestilt som mennesker i kraft av likelønn. Så lenge kvinner er økonomisk avhengige av menn, kan vi verken snakke om reell likestilling eller kvinnefrigjøring. Derfor vil vi aldri gi oss i kampen for likelønna!

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50
Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)
Trykkeri: Nr1Trykk

Utgever: Rødt
Osterhaus' gate 27
0183 Oslo

Kvinneaktivist: Agnete Strøm er aktiv i Kvinnefronten. Foto: Magne Hagesæter.

FEMINISME

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Vi feminister på venstresiden må søke allianser med alle kvinner uansett politisk tilhørighet, sier Agnete Strøm i Kvinnefronten.

– Våre krav er for det meste sprunget ut av alle kvinners undertrykte posisjon, uansett hvor i verden vi bor og hvilken klasse vi tilhører, politisk, sosialt, økonomisk, sier Strøm.

Hun nevner temaer som stemmerett, prevensjon og abort, barnehager, porno og prostitusjon, kvinnemishandling og seksuelle overgrep, deriblant voldtekt.

– Sterke fronter på disse sakene har presset og vil kunne presse fram krav om viktige reformer som de politiske partiene må forholde seg til. Strøm påpeker at der disse kampene er vunnet, er det gjennom brede allianser. Kvinneorganisering er med andre ord et viktig grunnlag for å mobilisere til endring. Samtidig vil kvinnes krav for eller siden støte mot rammen som er satt av den

økonomiske og politiske makten, og kapitalismen som et system basert på økonomisk utbytting:

– Feminister organiserer seg selv og andre for å oppnå endringer i samfunnet. Vi ser at ingen frivillig gir fra seg privilegier, makt eller posisjoner. Til slutt vil kvinnes krav være systemoverskridende og kan ikke innfris innenfor rammen av det kapitalistiske samfunn, fastslår Strøm.

Kvinnens posisjon er grunnleggende

Agnete Strøm avviser at kvinner kan sikre interessene sine i klassekampen uten feministiske krav og feministisk organisering.

– Nei, det har ikke skjedd noe sted i verden at klassekamp alene har ført til frigjøring av kvinner, ikke en gang likestilling av kvinner og menn, understreker Strøm.

– Men samtidig vil en klassekamp som ikke analyserer verden fra de fattigste kvinnes ståsted, aldri lykkes i å nå sitt mål.

– Se på kvinner i klesfabrikkene i Bangladesh, de mange kvinnene i jordbruket verden over og kvinnene som arbeidsinnvandrere til California fra Mexico. Man må nok ha en grundig analyse

– På tide med arbeidstidsforkorting

SEKSTIMERSDAG

Maren Rismyhr maren@roedt.no

– Kvinner må sørge for eget utkomme, ikke gjøre seg avhengig av å be mannen om penger, sier tidligere LO-leder Gerd-Liv Valla i sin nye bok *Gi meg de brennende hjerter*.

Det samme tenkte mange kvinner da de fra slutten av 60-tallet for alvor strømmet ut i arbeidslivet. Her gjorde de viktige erfaringer. Kvinnebevegelsen oppsummerte raskt at arbeidstida ikke var tilpassa kvinner. De krevde 6 timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon. Det tok tid å få kravet inn i en mannsdominert fagbevegelse, men på LO-kongressen i 1985 blei

6-timersdagen kjempa inn i handlingprogrammet. Siden har det blitt stående som et langsiktig mål. Handling fulgte ikke. Kravet blei et symbol.

Du var også lenge skeptisk, Gerd-Liv Valla, sjøl om du mente det var et riktig krav?

– Da jeg kom inn sentralt i fagbevegelsen i 1987, var 6-timersdagen ønska av mange. Men dette var før vi fikk utvida foreldrepermisjon, og før vi fikk AFP. Jeg mente vi først måtte prioritere småbarnsforeldre og gode AFP-ordninger. Da det var gjort, var det tid for 6-timersdagen.

Du kom fra NTL og offentlig sektor inn som LOs første kvinnelige leder i 2001 og leda organisasjonen fram til 2007. Hva betydde det for kvinnekamp og 6-timersdagen?

– Det var viktig å bygge

Trenger brede allianser

av forholdene både i den vestlige verden og verden som helhet, sier Strøm. Hun mener en slik bevissthet, eller mangel på den, handler om øynene som ser, og om kvinners tilgang til å delta i de politiske kampene.

Lønnsarbeid ga nye krav

– Kvinners deltakelse i lønnsarbeid har hatt stor betydning for kvinners selvstendighet, sier Strøm og viser til utviklingen i kvinnebevegelsen i Norden. Hun nevner kvinners krav om barnehager, krav om høyere lønn og krav om råderett over egen fruktbarhet gjennom prevensjon og abort som eksempler på politiske krav som følger av at kvinner deltar i det lønnede arbeidslivet.

– Samtidig skal vi ikke glemme borgerskapets kvinner som var utestengt fra lønnsarbeid, mer eller mindre, men som organiserte brede fronter for kvinnesak som stemmerett og utdanning for kvinner. De startet også kampen for kriminalisering av kjøp av sex. De kalte prostitusjon vår tids slavehandel, de fikk avskaffet tvungen helsesjekk av kvinnene i prostitusjon, og de fikk stengt bordellene i 1880-årene.

bruer, mellom offentlig og privat sektor, mellom medlemmer og tillitsvalgte fra ulike kulturer, mellom kvinner og menn. Etterhvert fikk vi forsterka virkemidlene for likelønn og lavtlønnsatsing i tariffoppgjøra, ammefri med lønn, tiltak for heltid og likestilling mellom skift og turnus.

– Foran kongressen i 2005 bestemte vi oss for å ta grep å løfte fram 6-timersdagen. Løsningen blei forsøksordning med 6-timersdag/30-timers uke. Blei forsøka vellykka, kunne vi straks starte å kreve gradvis nedkorting av arbeidstida. 30-timersuka mener jeg må være med for at alle skal få den arbeidstida de sjøl mener de er tjent med.

Hva mener du i dag?

– Det er tydelig at hverdagslivet er for slitsomt med to fulltidsarbeidende, både for unger og foreldre. Løsninga er nedkorta arbeidstid for alle. Å få far mer hjem er nødvendig for likestillinga og dessuten bra for forholdet mellom far og barn. 6-timersdag for alle vil gi alle som sliter med å

Privatisering og sexkjøpsloven

I valgåret 2013 ser Agnete Strøm kampen mot privatisering av helsevesenet som en av de viktigste kvinnepolitiske utfordringene.

– Privatiseringen av helsevesenet er en gedigen oppløsning av velferdsstaten, påpeker hun. Strøm maner også til kamp for å forsvare loven som kriminaliserer kjøp av sex. Hun advarer mot forestillingen om at såkalt «bedre arbeidsforhold» skal gjøre prostitusjonen levelig og akseptabel, og peker samtidig på at motstandere av sexkjøpsloven framstiller kvinner i prostitusjon som en seksuell minoritet.

– Begge deler fjerner hovedaktøren fra arenaen – menns etterspørsel etter å kjøpe kvinner. Menns krav om rett til å kjøpe kvinner i prostitusjon, er rett til seksuell undertrykking av og seksuelle overgrep mot kvinner, poengterer Strøm.

– Det kan du ikke organisere deg bort fra! Hun oppfordrer samtidig menn til å være kvinners allierte i arbeidet for å gjøre kvinneundertrykking til historie.

– Patriarkatet er en politisk struktur som også mange menn kjemper mot, men flere trengs, sier Strøm.

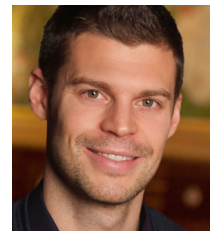

For 6-timersdag: Gerd-Liv Valla. Foto: Fredrik Arff.

kombinere arbeid, omsorg og meningsfylt fritid, et bedre liv.

– En slik reform betyr å ta ut produktivitetsøkningen i tid framfor penger. Jeg tror mange i dag kan tenke seg mer tid framfor mer kjøpekraft. Det kjøpes og kastes. Mange ser at det økende forbruket ødelegger miljøet og kloden vår.

– Dessuten kommer vi ikke i mål med likelønna før vi har løst deltidsproblematikken. 6-timersdagen vil bety mye for begge deler.

OSLO:

– Gavepakke til de superrike

Rødt-leder Bjørnar Moxnes liker ikke at Høyre vil øke bunnfradraget i formuesskatten til 20-25 millioner kroner.

– Røkke alene vil få 47 millioner kroner i skattelette. Da får han råd til nærmere 500 nye krokodilleskinnsko, sier Moxnes til Dagsavisen.

BERGEN:

Reduserer folkevalgtes innflytelse

Nye regler gjør at ordføreren i Bergen får samme rolle i utnevnelsen av byrådet, som Kongen når han velger ut regjeringen.

– Byrådspartiene har systematisk redusert det folkevalgte bystyrets innflytelse. Byrådene behøver ikke være folkevalgte. Når bystyret heller ikke skal velge byrådet, men bare godta ordførerens utpekte byrådsleder kandidat, er det sånn sett et logisk skritt i den samme prosessen, sier Torstein Dahle til Bergens Tidende.

TROMSØ:

Bussproblemer i Tromsø

Jens Ingvald Olsen raser over at de som har makt til å få orden på bussproblemene i Tromsø fraskriver seg ansvar.

– Troms fylke, som får penger for å gi Tromsø et godt busstilbud, og som var så overbevist om at hybridbussene var det beste for denne byen, har en del av skylden.

– Også Tromsø kommune, som ikke brøyter ekstra når været er slik det er, har en del av skylden, sier han til Nordlys

NORDLAND:

Miljøfokus i valgkampen

Rødts førstekandidat i Nordland, Ingeborg Steinholt, lover miljøfokus i valgkampen.

– Vi ønsker en plass på Stortinget for å styrke den nasjonale politikken med en reell venstreopposisjon.

– Jeg ønsker en politikk som gir grønn og fornybar industri til Nordland og en bærekraftig næringspolitikk nasjonalt, sier Steinholt til Helgeland Arbeiderblad.

Arbeidsmedisiner: Ebba Wergeland. Foto: Rødt Nytt.

Arbeidslivet fortsatt tilpasset menn

ARBEIDSLIV

Maren Rismyhr maren@roedt.no

– **Kvinneres sjukefravær er høyere enn menns, og forskjellen har økt. Årsaken ligger i at sammensetninga av arbeidsstyrken har endra seg, sier Ebba Wergeland, spesialist i arbeidsmedisin.**

– Sammensetninga av arbeidsstyrken har endra seg. Det gir andre fraværsbehov.

– Mange flere kvinner er i jobb, særlig blant yngre kvinner. Flere i arbeid gir rom for flere med litt dårligere helse. Det trekkes opp fraværet. For mennene er det motsatt. Yrkesdeltakelsen har gått ned, særlig blant de eldste. Helse svekkes med alderen. Når eldre blir borte fra arbeidslivet, går fraværet ned.

– Tidligere var det også vanlig at kvinner slutta i jobb når de blei gravide, særlig om jobben var tung eller travel. Den gang hadde ikke legene lov å sjukmelde gravide for såkalte normale svangerskapsplager. Graviditet var ingen sykdom, het det. Det var faktisk lettere å bli sjukmeldt med vond rygg om du ikke var gravid. Løsninga blei å slutte i jobben.

– Men her har det skjedd store endringer, sier Wergeland. Nå er nesten alle gravide i arbeid, men de fleste blir sjukmeldt lenge før fødselen. Ikke fordi de er sjuke, men fordi arbeidsforholda ikke tilpasses den gravide. Gravides fravær forklarer det meste av kjønnsforskjellene under 40 år. Norge har et kjønnsdelt arbeidsmarked.

Samtidig som mange tunge mannsyrker er borte, har tusener av kvinner gått til pleie- og omsorgssektoren. Andre har blitt butikksatte, stuepiker, kjøkkenhjelpere eller reinholdere.

– Dette er slitsomme jobber, fysisk krevende og belastende, med høyt fraværsbehov. Samtidig skiller de tunge kvinneyrkerne seg fra mannsyrkerne ved at de sjeldnere byr på lettere arbeid med åra. Kvinner oppgir oftere enn menn at de er fysisk utmatta etter jobb, opplyser Wergeland.

– Og skulle kvinne og mann jobbe med nøyaktig det samme, for eksempel som pleieassistent, har mannen i gjennomsnitt større muskelmasse enn oss kvinner. Igjen større slitasje på henne. Arbeidstid og tyngde er fortsatt best tilpasset han. Det gir kvinnene større behov for fravær.

For mer fra Wergeland om arbeidsliv og folkehelse, se www.ebbawergeland.no

Pensjonskamp: Ungdom for offentlig pensjon aksjonerer. Foto: Eivind Werring.

Mye å forsvare – mye å kjempe for

PENSJON

Maren Rismyhr maren@roedt.no

Når lønnsarbeidsdagen er over, skal du leve av pensjonen. Men hva skjer egentlig med pensjonene våre? Rødt Nytt har snakka med to faglig tillitsvalgte, begge i spissen for pensjonskampen.

– Folketrygda gjelder for alle, og her er det flere viktige endringer, sier Lill Fanny Sæther, mangeårig tillitsvalgt i NTL. Hun har jobba mot pensjonsreformen siden 2002.

– Levealdersjusteringa rammer alle. Det at gjennomsnittlig levealder har økt, blei brukt til å forskyve grensa for alderspensjon. Folk må jobbe lenger. Men dette blir urettferdig, for noen yrker gir kortere liv. For eksempel lever presten ti år lengre enn servitøren. Eller ta Oslo, der folk på vestkanten lever lenger enn på østkanten. Levealdersjusteringa har et klart klassepreg.

– Dessuten er det slutt på at pensjonen følger lønnsutviklinga, fortsetter Mona Bjørn, tillitsvalgt i Handel og Kontor, kjent for sin innsats for pensjonen på forrige LO-kongress og HKs landsmøte.

– Hvert år vil gapet mellom pensjon og lønn øke når utbetalt pensjon ikke lenger skal følge lønnsutviklinga.

Fra bestårsregel til alleårsregel

– Den siste store endringa er at vi gått fra det som kalles bestårsregel til alleårsregel, sier Sæther.

– Før blei pensjonen regna ut fra gjennomsnittet av de 20 åra du tjente best. I ny folketrygd regnes alle åra du har jobba fra du var tretten år. Det rammer kvinner og lavlønnte spesielt. Sjøl kvinner som av omsorgsgrunner har vært ut og inn av jobb eller på deltid, kunne oppnå 20 bra år, og lavlønnte kunne ha bedre år mot slutten. Når alle år teller, vil år med ingen eller dårlig lønn trekke ned gjennomsnittet.

Viktige seire

Mona Bjørn vil snakke om AFP i privat sektor:

– NAV oppsummerer pensjonsreformen som en suksess fordi flere står i jobb lenger. For mange er ikke dette et valg. Den såkalte valgfriheten er forbeholdt dem som har tjent nok til å betale sin egen minstepensjon. Har du ikke det vil du, sjøl

Tillitsvalgte: Lill Fanny Sæther, foto: Nei til EU og Mona Bjørn, foto: Magne Hagesæter.

med AFP, ikke kunne gå av fra 62 år, sier Bjørn. For mange er det et sjokk å oppdage at de må vente til de er 64 år, 65 eller 67 år før de får gå av.

– I offentlig sektor beholdt vi etter knallharde forhandlinger den solidariske AFP-ordningen, sier Sæther. Med lave krav til opptjening gjelder AFP her så godt som alle. For dem som ikke orker å jobbe lenger, betyr det mye å kunne gå av ved 62 år uten å få redusert pensjonen fra 67 år og livet ut.

– Vi klarte også å beholde den ytelsesbaserte tjenstepensjonen, fortsetter Sæther. Bruttoordningen betyr at du med 30 års opptjening i offentlig pensjonskasse er garantert minst 66 % av sluttlønna. I motsetning til privat sektor hvor arbeidsgiver har full råderett over den innskuddsbaserte tjenstepensjonen og skyter inn penger, ofte i aksjefond hos forsikringsselskapene.

De skal ha sin profit og tar godt betalt for administrasjon og forvaltning, og hva du får i pensjon er usikkert.

Omkamp i vente

Regjering og NHO krever nå omkamp om offentlig pensjon.

– Men vi skal klare å forsvare den, sier Sæther. Vi er godt forberedt!

Mona Bjørn er også klar til kamp. Hun ser fram til LO-kongressen i mai:

– Å utarbeide politikk for å få tilbake et solidarisk pensjonssystem blir en av kongressens viktigste oppgaver. Det må være arbeiderbevegelsens oppgave å fjerne urettferdigheta i det nye pensjonssystemet, sier hun. Med HKs landsmøtevedtak om å avvike levealdersjusteringa og sikre en skikkelig AFP-ordning vil hun være godt rusta.

Kvinner i kamp: Leder i Drammens Kvinneraad, Betzy Kjelsberg, aksjonerer for oppløsning av unionen med Sverige. Kvinner fikk ikke delta i folkeavstemningen i 1905. Foto: Drammen museum.

Journalist: Magnhild Folkvord. Foto: Klassekampen.

Stemmerett er ikkje nok

STEMMERETTSJUBILEET

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Dess lenger oppover i dei såkalla demokratiske systema, dess fleire menn og dess færre kvinner, seier Klassekampen-journalist Magnhild Folkvord.

Stemmerettsjubileet i 2013 markerer ein milepæl for kvinnekampen.

– I dag kan vi knapt tenkja oss korleis det var den gongen kvinnene ikkje hadde stemmerett. Dei kvinnene som engasjerte seg i kampen for kvinnestemmeretten, tok utgangspunkt i det dei opplevde som ei urimeleg kjønnsdiskriminering. Då den alminnelege stemmeretten var på plass i 1913, var det ei stadfesting av at kvinnene var fullverdige borgarar i landet, seier Folkvord.

Framleis langt igjen

Hundre år etter er det likevel mykje som manglar.

– Dess lenger oppover i dei såkalla demokratiske systema, dess fleire menn og dess færre kvinner. Til dømes er det nesten 40 prosent kvinner i Stortinget, men dei fleste stortingskomiteane er leia av menn. Kvotering av kvinner til styra i aksjeselskap har gitt resultat i Noreg, og blir beundra av andre land. Men det at fleire kvinner får høve til å visa at dei kan gjera ein god jobb i diverse konsernstyre, er ikkje nokon garanti for at dei tar meir kvinnevennlege avgjerder, poengterer Folkvord.

– Det er viktig å visa at kvinner kan, men ein kan ikkje lita på at alle kvinner alltid representerer interessene til fleirtalet av kvinner. Kvinner høyrer til ulike klasser i eit kapitalistisk samfunn, og det blir altfor enkelt å gå ut frå at alle kvinner vil ha felles interesser i alle spørsmål.

Å stemma ved val er heller ingen garanti for at nokon jobbar for interessene dine:

– Stemmeretten gir oss i prinsippet rett til å velja kven som skal representera oss i dei folkevalde organa – kommunestyre, fylkesting

og storting. Men den som ikkje engasjerer seg før stemmesetelen skal leggast i urna, må velja mellom dei kandidatane som andre har ført opp på dei ulike partilistene, og dei partiprogramma dei har forplikta seg på. Dess meir ein engasjerer seg i både utarbeiding av partiprogram og nominasjon av kandidatar, dess meir kan ein påverka dei politiske avgjerdene.

Strukturell undertrykking

Folkvord påpeiker at så lenge dei politiske organa er dominerte av menn, vil det gjerne prega partikulturen og gjera sitt til at ein del kvinner vel å engasjera seg på andre område. Sjølv dei som legg ned mykje tid og krefter i politisk arbeid, kan oppleva at menn blir både meir sett og meir høyr. Uformelle kanalar er òg viktige i politikken.

– Politiske avgjerder kan bli til på mange måtar, til dømes kan mykje bli meir eller mindre avgjort på uformelt vis før saka kjem til kommunestyret eller fylkestinget. Dersom menn med makt snakkar saman i badstua eller i Rotaryklubben, skjer det helst utan at kvinner er til stades. Dersom det er mannsfleirtal i formannskapet, kan det meste avgjerast der, utan at kvinnene i kommunestyret får høve til å påverka så mykje. Ein annan ting er at dess meir makt større kapitaleigarar får, dess meir kan i realiteten bli avgjort utan at folkevalde organ har stort dei skal ha sagt. Dersom ikkje Onkel Skrue får byggja kjøpesenteret sitt akkurat der han vil, vil han heller ikkje vera med på å sponsa lysløypa for skiklubben eller den leikeplassen kommunen ikkje har pengar til.

Folkvord meiner det er viktig å avdekkja slike samanhengar og få dei fram i lyset.

– Både folkevalde og dei som har valt dei, må følgja med så godt dei kan, krevja informasjon og nekta å godta at avgjerder blir gjort på bakrommet, oppmodar Folkvord.

– Og uansett kor mykje det blir snakka fint om likestillingsparadiset Noreg, er vi ikkje fri den strukturelle undertrykkinga av kvinner. Så lenge kvinner tener mindre enn menn, og kvinner ikkje kan gå trygt på gata, er det eit stykke att før vi er i mål, legg ho til.

Kvinnepolitisk leiar: Anna Kathrine Eltvik. Foto: Gunn Elisabeth Hauge.

Likeløn eit hovedkrav

ARBEIDSLIV

Magne Hagesæther magne@roedt.no

I 2013 tener kvinner samla sett 60 prosent av det menn gjer, og ei kvinneleg timeløn i snitt 85 prosent av ei mannleg. Rødt Nytt har intervjuet Anna Kathrine Eltvik, leiar av Raudt sitt kvinneutval, om korleis vi kan oppnå eit av dei viktigaste måla i kvinnerørsla: likeløn.

– Det er ei kjensgjerning at kvinnelederte yrke er lågare lønna enn mannsdominerte, både i privat og offentlig sektor. Sjølv der kjønna tilhøyrar same yrkesgruppe, er regelen at menn tener meir enn kvinner. Dette må det bli slutt på, seier Raudt-politikaren frå Bergen, som òg er Raudt Hordaland sin andre kandidat ved Stortingsvalet til hausten.

– 42 % av alle kvinnelege lønnsstakarar arbeider deltid. Av menn er delen 13 %. Ifølge Statistisk Sentralbyrå var 67.000 personar undersyssette og søkte aktivt etter meir arbeid i 2010. Tre fjerdedelar av disse var kvinner. Over halvparten av dei deltidstilsette arbeidar i helse- og sosialsektoren. Ufrivillig deltid er altså eit stort samfunns- og likestillingsproblem, konkluderer Eltvik.

– Gratis omsorgsarbeid utført av kvinner er òg avgjerande for forskjellane. Dyre barnehageplassar, kontantstønad og for høge prisar i SFO gjer at dei ikkje tek seg råd til å jobbe. Skal ein sikre at kvinner får like høg livsinntekt som menn, bør ein lovfesta rett til barnehageplass frå det tidspunktet begge foreldra ønskjer det. I tillegg bør både barnehage og SFO vere gratis, seier ho bestemt.

– Likeløn blir enklare å gjennomføre om ein innfører sekstimars arbeidsdag med full lønnskompensasjon. For det første viser forskning at produktiviteten skyt i vêret, for det andre seier dei tilsette at dei finn ny mening livet både med omsyn til arbeid og fritid, og for det tredje er det fleire kvinner som vel å jobbe heiltid, seier Eltvik.

– Verken sittande regjering eller Erna Solberg, er redde for å kutte i offentlig sektor. På Vestlandet er det til dømes varsla at ein skal kutte 150 millionar kroner i Bufetat i 2013. Ikkje berre har barnevernet en overvekt av kvinnelige tilsette, men det er i tillegg ei kjensgjerning at det i nedskjeringstider vert nytta ein større del av deltidstilsette og vikarar. Det er billegare. Under slike tilhøve får ein større lønsforskjellar mellom kjønna, seier Eltvik, som avsluttar med ei sterk oppmoding:

– Det handlar no meir enn nokon sinne om å ta eit val om kva styresett ein ønskjer. Er ein oppteken av eit samfunn som sett behov som likeløn høgare enn profittjag og kutt i offentlig sektor, då stemmer ein Raudt!

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Marte Teigen.

Protesterer mot krisesenter på anbud

Høyre-byrådet i Oslo har utlyst anbudskonkurranse om drifta av krisesenter i Oslo. Fristen for å levere inn anbud er til alt overmål kvinnedagen 8. mars. Rødt-leder Bjørnar Moxnes går skarpt ut mot konkurranseutsettingen:

– Kvinners trygghet kan ikke måles i kroner og øre. Dette er kalkulatorpartiet Høyre på sitt verste, sier Moxnes.

– Krisesenteret har en enestående erfaringsbasert kompetanse. Alle er fornøyd med det tilbudet de sørger for i dag. Det ville være ille om det skulle gå tapt på grunn av byrådets privatiseringsiver, sier Moxnes.

– Krisesentrene i Norge ble en suksess blant annet fordi de startet som en bevegelse basert på frivillighet. Dersom Høyre får det som de vil og man plutselig skal ta ut profitt fra driften, vil det helt sikkert gå utover kvaliteten på tilbudet.

– Menns vold mot kvinner er ikke noe en skal kunne tjene seg rik på. Det er en felles samfunnsoppgave å sørge for tryggheten til brukerne av krisesentrene, avslutter Moxnes.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Jubilant: Kvinner på tvers-konferansen.

Kvinner på tvers 20 år

I tju år har Kvinner på tvers samlet damer fra kvinnedominerte fagforeninger, kvinneorganisasjoner og andre interesseorganisasjoner til årlige konferanser. Jubileet markeres med jubileumskonferanse og fest i Oslo helga 21. - 22. september.

Kvinner på tvers har oppnådd å etablere et fruktbart samarbeid på tvers av fagbevegelsen og kvinnebevegelsen, som med årene har fått stort betydning. Konferansene ble startet med utgangspunkt i bevegelsene rundt kvinnelønna og for sekstimersdagen, og disse spørsmålene har vært en rød tråd gjennom årenes løp. De siste årene har også tema som pensjon og trygd, økonomisk krise og sosial dumping stått på plakaten.

På jubileumskonferansen vil kvinnebevegelsens historie stå i fokus. Blant det som skal diskuteres er kampen for kvinnelig stemmerett, kampen for selvbestemt abort og betydninga av at kvinner organiserer seg.

Se www.kvinnerpatvers.no for mer informasjon.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Ufrivillig deltid: Et hinder for likestilling. Foto: Anja Rolland.

Kamp mot ufrivillig deltid

LO-sekretariatet går inn for at arbeidstakere skal ha lovfesta rett til en stillingsprosent som tilsvarer det de faktisk har arbeidet i løpet av siste år. Et viktig skritt på veien til lovfesta rett til heltid, mener Rødt-nestleder Marielle Leraand.

– Som det fremgår av vedtaket i LO-sekretariatet, er den viktigste årsaken til at kvinner har lavere inntekter enn menn, at langt flere kvinner jobber deltid. I Rødt pleier vi å si at heltid må være en rettighet og deltid må være en mulighet. Ufrivillig deltid er et hinder for kvinners rett til økonomisk selvstendighet og retten til en lønn å leve av. Derfor er lovfesta rett til reell stillingsprosent et viktig likestillingskrav, sier Leraand.

– Det er likevel grunn til å frykte at enkelte arbeidsgivere vil frata sine arbeidstakere de ekstra timene et par måneder i året for å unngå krav om høyere kontraktfestet stillingsprosent. Dette er et problem en må ta på alvor for å unngå nok en sovepute i likestillingsarbeidet.

LO-vedtaket ligger tett opp til den politikken en finner i Rødt arbeidsprogram.

– Rødt har programfestet at vi går inn for at alle skal ha rett til fast ansettelse i den stillingsandelen

Nestleder i Rødt: Marielle Leraand. Foto: Brage Aronsen.

de faktisk jobber. Men vi ønsker i tillegg å endre Arbeidsmiljøloven, slik at retten til heltid slås entydig fast, i stedet for dagens «fortrinnsrett for deltidsansatte». Denne fortrinnsretten kan sjelden brukes aktivt fordi den bare gjelder dersom den ikke er til «vesentlig ulempe for bedriften», i følge dagens lovverk.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Krever varig vern av Lofoten, Vesterålen og Senja

– At Arbeiderpartiet nå går inn for å konsekvensutrede oljeboring viser at partiet mangler evne til å tenke nytt om framtidens arbeidsplasser. Rødt vil i stedet satse offensivt på grønn industri og fornybare ressurser, sier Rødts førstekandidat i Nordland, Ingeborg Steinholt.

– Åpning av nye oljefelt vil medføre store klimagassutslipp i lang tid. Enhver ulykke forbundet med oljeaktivitet kan gjøre uopprettelig skade på den sårbare naturen i området.

Samtidig står oljeboring i veien for utvikling av framtidens retta, miljøvennlig industri. Oljesektoren suger til seg arbeidskraft og teknologisk kompetanse som burde vært brukt til å utvikle grønne arbeidsplasser. Rødt har i planen *Fornybar framtid* vist hvordan Norge kan kutte 40 prosent i klimagassutslippene og samtidig skape over 50 000 grønne arbeidsplasser over hele landet, sier Steinholt.

Den første landsdekkende meningsmålingen etter at Arbeiderpartiets programkomité gikk inn for konsekvensutredning, viser at et klart flertall

Rødt-kandidat: Ingeborg Steinholt. Foto: Brage Aronsen.

av befolkninga er mot oljeboring utafor Lofoten, Vesterålen og Senja. I målingen, som er utført av Infact for NRK, sier 44,6 prosent nei til oljeboring, mens 33,6 prosent sier ja. 21,8 prosent er usikre.

– Konsekvensutredning er mer eller mindre ensbetydende med boring. Kravet for neste stortingsperiode må derfor være varig vern av disse sårbare områdene. Vi har vunnet denne saken tidligere og vi skal vinne igjen. Vi har folket med oss, sier Steinholt.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Voldtekt: Rød Ungdom jubler over forslag til ny lovgiving, men etterlyser en spesialenhet mot voldtekt i politiet.
tFoto: YAY Micro.

Nei betyr nei!

RØD UNGDOM VOLDTEKT

Linn-Elise Øhn Mehlen linnemehlen@gmail.com

Regjeringen vurderer å utvide voldtektbegrepet slik at et nei er nok. Leder i Rød Ungdom, Seher Aydar roser forslaget, men etterlyser større ressurser hos politiet.

Forslaget om utvidelse av voldtektbegrepet kom i midten av februar i et høringsbrev fra Justisdepartementet om endringer i Straffeloven. Endringene handler blant annet om definisjonen av voldtekt, og innebærer at alle former for ufrivillig seksuell omgang blir omfattet av loven. Dermed vil ikke lenger vold og truende atferd være en forutsetning for en voldtekt i strafferettslig forstand. Aydar mener det er svært bra at regjeringa endelig går i gang med å følge opp sine internasjonale forpliktelser som følger av FNs Kvinnekonvensjon.

– Jeg synes det er flott at regjeringa nå på alvor vurderer å endre loven som gjør det straffbart å ha seksuell omgang uten samtykke. Det vil forhåpentligvis føre til at et nei faktisk betyr nei, også i norsk lov, sier Aydar.

– Senest i fjor ble Norge kritisert av FNs Kvinnekomité fordi voldtektlovgivinga ikke er i overensstemmelse med internasjonal rett. Hvis et samleie blir gjennomført uten at begge parter samtykker skal det betraktes som voldtekt. Vi tror en slik lovendring vil føre til at færre voldtar og at flere tør anmelde.

Etterlyser spesialenhet

Aydar etterlyser imidlertid også en egen spesialenhet i politiet som skal arbeide utelukkende med etterforskning av seksuelle overgrep.

– Rød Ungdomjobber for en spesialenhet i politiet, SEPOL, som skal etterforske voldtektssaker og gjøre det lettere for jenter å anmelde voldtekten. Dette er et av de desidert viktigste tiltakene mot voldtekt. Politiet trenger flere ressurser for å gi voldtekts ofre den behandlingen de fortjener, og drive en forsvarlig saksbehandling, sier Aydar.

En av grunn til at jenter ikke anmelder voldtekter er at de er redde for at møtet med

RU-leder: Seher Aydar. Foto: Anja Rolland.

politiet skal føles som et nytt overgrep. Her mener Rød Ungdom at en egen spesialenhet i politiet kunne gjort en forskjell. Ideen om SEPOL ble lansert av et utvalg satt ned av regjeringa som i 2008 leverte en utredning om bekjempelse av voldtekt.

– I en ny spesialenhet kunne man ha utdanna politiet spesielt sånn at de hadde kompetansen til å ta imot voldtektsoffer på en måte som vil gjøre det lettere å anmelde. Mange ofre møter spørsmål om hvor mye man hadde drukket eller hva man hadde på seg, og det er ikke sånn det skal være, sier Aydar.

Må endre holdninger til voldtekt

Selv om RU-lederen mener det nye forslaget fra regjeringa vil bety en stor forbedring, mener hun det er nødvendig med et styrka holdningsskapende arbeid blant ungdom for å bekjempe voldtekt.

– Politiet skal stoppe voldtektsmennene, men det er vi som må stoppe voldtektene. Halvparten av norske menn mener at jenter kan takke seg selv når de blir voldtatt. Det viser at mange gutters holdninger er et større problem enn jentenes skjørtelengde. Voldtekt er aldri jenters skyld, men et resultat av at jenter ikke får den respekten de fortjener. Norske menn må lære at nei betyr nei. Her har skolevesenet et stort ansvar. Vi ønsker at kjønn og grensesetting får mer plass i skolen. Vi vil at alle jenter skal føle seg trygge, enten det er på vei hjem fra byen eller på hjemmefest, sier Aydar.

Feministisk ansvarlig: Runa Fjellanger. Foto: Brage Aronsen.

Krever handling mot retusjert reklame

RØD UNGDOM FEMINISME

Linn-Elise Øhn Mehlen

linnemehlen@gmail.com

– Etter flere år med prat fra regjeringa er vi i ferd med å miste tålmodigheten. Nå er det på tide med handling! Rød Ungdom skal bruke kvinnedagen 8. mars til å reise kravet om merking av retusjert reklame, sier feministisk ansvarlig i Rød Ungdom, Runa Fjellanger.

– Reklamebransjen bryter systematisk ned jenters selvtillit fordi det hjelper dem til å selge produktene sine. Nesten alle kvinnelige modeller blir retusjert etter at fotografiene er tatt. Midjer blir slanket, bryster forstørret og urenheter i huden fjernet. Dette skaper et uopnåelig ideal som norske jenter utsettes for hver eneste dag, sier Fjellanger.

– Statistikken taler sitt tydelige språk om hvordan jenter påvirkes av det massive skjønnhetspresset. En av tre jenter oppgir at de får dårligere selvbilde av å se på reklame for mote. En tredjedel av norske trettenåringer ønsker å gå ned i vekt. Spiseforstyrrelser er den tredje vanligste dødsårsaken blant unge jenter i Europa. Vi snakker rett og slett om et alvorlig folkehelseproblem i den unge delen av befolkninga.

– Dette er big business for mote- og skjønnhetsindustrien. Dersom unge jenter og gutter aldri er fornøyd med hvordan de ser ut, vil de kjøpe nye skjønnhetsprodukter for å prøve å bli like pene som de retusjerte menneskene de ser på reklameplakaten. Vi har en hel industri som baserer store deler av sin økonomi på å gi ungdom dårlig selvtillit, sier Fjellanger.

Rød Ungdom har gjennom mange år aksjonert mot uopnåelige skjønnhetsidealer i reklame. I 2010 ble nettverket Ungdom mot retusjering av reklame (UMRR) stiftet, og her har Rød Ungdom deltatt sammen med en rekke andre ungdomsorganisasjoner. Gjennom aksjoner der ungdom selv har merket retusjert reklame i det offentlige rom, har UMRR skapt oppmerksomhet og debatt rundt saken. Også regjeringa har fått kravet med seg.

– Regjeringa har ved flere anledninger signalisert at de vil se på mulighetene for et påbud om merking av retusjert reklame. For to år siden la regjeringa fram en handlingsplan for likestilling, der de tar til orde for å utrede hvordan et påbud om merking av retusjert reklame kan ha en positiv virkning. Men det har blitt med praten og nå er vi lei av å vente. Rød Ungdom skal derfor bruke kvinnedagen til å kreve at regjeringa pålegger reklamebyråene å merke reklame der modellene er retusjert, avslutter Fjellanger.

ANNONSE:

Litteraturhuset / Håndverkeren / Blå
12. - 14. april

Bli med på Landskonferansen!

Gå ikke glipp av Clara Lindblom (Vänsterpartiet), Mari Eifring (Rødt) og Pernille Skipper (Enhedslisten) i samtale om valg, venstresida og velferdsstaten.

roedt.no/landskonferansen

Landskonferansen

HVA SKJER?

5. mars
MANIFEST ÅRSKONFERANSE
Sentrum scene, Oslo.
www.manifestanalyse.no

9. - 10. mars
LANDSMØTE I LATIN-AMERIKAGRUPPENE
Solidaritetshuset, Oslo.
www.latin-amerikagruppene.no

15. mars
RØDT FORUM: ANTIRASISME
Cafeteatret, Oslo. www.roedt.no/oslo

15. - 17. mars
OPPRØRSKADEMIET
Tøyen skole, Oslo. www.roedungdom.no

23. mars - 1. april
LÆRERFAGLIG PALESTINATUR
www.palestinakomiteen.no

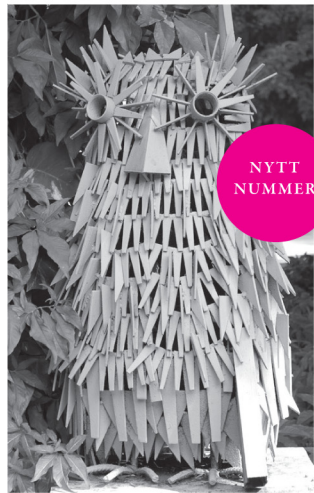
12. - 14. april
RØDTS LANDSKONFERANSE
Håndverkeren Konferansesenter, Oslo.
www.roedt.no/landskonferansen

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

ANNONSE:

Materialisten

TIDSSKRIFT FOR FORSKNING, FAGKRITIKK OG TEORETISK DEBATT

NYTT
NUMMER

Fattiglover
Fengsel som ruspolitikk

JOHANNE BERGKVIST: Tiggernes historie | HEDDA GIERTSEN: Kriminal- og ruspolitikk som kontroll og fattigdoms-politikk. Tre eksempler | NORALV VEGGELAND: Ideologier i helsevesenet. Pasienter telles, men økonomien rår
JOAR TRANØY: Alfred Adlers sosialisme
LIV FINSTAD: Berget som fødte et skred. Om 22. juli-kommisjonens rapport | HANNE HAAVIND: Den nye tilbakerisen. Bokanmeldelse | INGA BOSTAD: De fem viktigste bøkene

TIL SALGS HOS TRONSMO OG NORLI
UTGITT MED STØTTE FRA NORSK KULTURRÅD
BLI ABONNENT: WWW.MATERIALISTEN.NO

ANNONSE:

PALESTINA - EI POLITISK REISEHANDBOK

Ute nå!
295,-

«Står du på farten til Palestina og lurer på om du skal ha med deg en på lomma? Gjør deg da kjent med denne nette håndboka til Erik Skare. Den vil være en nyttig venn på turen selv om du har vært der før.»
– Peter M. Johansen, utenrikskommentator i Klassekampen

Kjøp boka på MARXISME.NO

ANNONSE:

AKTUELT FRA RØDT: EN NY BOLIGPOLITIKK

Kun kr
30,-

Norske boligpriser ligger på et historisk rekordhøyt nivå, og øker mest i verden, mye mer enn lønnsveksten. Dette heftet setter fokus på et mangfold av radikale alternativer, framfor dagens markedstvang. Inneholder bidrag fra Roar Eilertsen (DeFacto), Marie Sneve Martinussen (Rødt), Lars Gunnesdal (Manifest Analyse), Gudmund Dalsbø (Rødt Oslo) og Fredrik V. Sand (Rødt).

Bestill fra
roedt.no/rod-butikk/

Bli medlem i Rødt!

Rødt står på arbeidstakernes side. Er du opptatt av faste ansettelse, lik lønn for likt arbeid og kampen mot sosial dumping? Ønsker du et samfunn der folkemakt er viktigere enn pengemakt? Bli med i Rødt!

Rødt, Osterhaus' gate 27, 0183 Oslo / roedt@roedt.no / www.roedt.no / 22 98 90 50

Send SMS:
RØDT + navn
og adresse
til 2434

ABONNÉR GRATIS PÅ Rødt Nytt

www.roedt.no